

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

Warszawa, 18 lutego 2022 r.

DKA-ZKS.053.4.2021

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na petycję wielokrotną, w której zwracają się Państwo z prośbą o *publiczne wyrażenie wsparcia dla wolności akademickiej i prowadzenia badań naukowych przez akademików o konserwatywnych przekonaniach oraz przeprowadzenie weryfikacji programów nauczania na uczelniach*, uprzejmie proszę o przyjęcie niniejszego stanowiska w sprawie.

Na wstępie pragnę podkreślić, że warunkiem rozwoju nauki jest pełna wolność akademicka, wolność nauczania i wolność debaty akademickiej. Należy zauważyć, że poszanowanie swobody w wyrażaniu poglądów, w tym przekonań religijnych, światopoglądowych oraz filozoficznych, zostało zagwarantowane już w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹.

Środowisko akademickie wielokrotnie zwracało uwagę na potrzebę wprowadzenia rozwiązań prawnych, które będą przeciwdziałać zagrożeniom dla wolności nauczania, słowa, badań naukowych i ogłaszania ich wyników, a jednocześnie – ograniczą skutki naruszania tych wolności. Do przejawów wspomnianych zagrożeń należą m.in. wywieranie presji psychicznej, agresja słowna, uniemożliwianie brania udziału w wydarzeniach naukowych, utrudnianie aktywności dotyczącej działalności publikacyjnej oraz wszczynanie postępowań dyscyplinarnych.

Ministerstwo Edukacji i Nauki wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowisk akademickich, zwracających uwagę na przypadki ograniczania wolności, przygotowało

¹ Dz. U. z 1997r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.

Pakiet wolności akademickiej, tj. projekt zmiany ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, w zakresie stworzenia mechanizmów wzmacniających poszanowanie wolności nauczania, słowa, badań naukowych, ogłaszania ich wyników, a także debaty akademickiej organizowanej przez członków wspólnoty uczelni z zachowaniem zasad pluralizmu światopoglądowego. Ustawa z dnia 1 października 2021 r. o zmianie ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2² (dalej: ustawa), która wprowadziła wyżej wskazane gwarancje, weszła w życie z dniem 10 grudnia 2021 r.

Najważniejsze rozwiązania zawarte w ustawie, wzmacniające na gruncie akademickim poszanowanie konstytucyjnego prawa do wolności wyrażania przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, to:

- Dodanie do katalogu zadań rektora dodatkowego zadania polegającego na zapewnianiu w uczelni poszanowania wolności słowa, nauczania, badań naukowych, ogłaszania ich wyników, a także debaty akademickiej organizowanej przez członków wspólnoty uczelni z zachowaniem zasad pluralizmu światopoglądowego i przepisów porządkowych uczelni. Rektor może realizować to zadanie poprzez monitorowanie poszanowania wolności w uczelni, a w szczególności przez wprowadzenie odpowiednich przepisów w tym zakresie w aktach wewnętrznych uczelni, określenie *dobrych praktyk* związanych z tym zagadnieniem, a także podejmowanie określonych działań w przypadku naruszenia tych wolności, w ramach posiadanych kompetencji,
- Wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym wyrażanie przekonań religijnych, światopoglądowych lub filozoficznych przez nauczycieli akademickich nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego,
- Wprowadzenie możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie rektora o poleceniu rzecznikowi dyscyplinarnemu rozpoczęcia prowadzenia sprawy w przypadku, gdy sprawa objęta postanowieniem dotyczy wyrażania przez nauczyciela akademickiego przekonań religijnych, światopoglądowych lub filozoficznych,
- Zniesienie możliwości zawieszania przez rektora nauczyciela akademickiego w pełnieniu obowiązków, w czasie postępowania wyjaśniającego prowadzonego w jego sprawie.

² Dz. U. z 2021 r. poz. 2141

W odniesieniu do poruszonej przez Państwa kwestii dotyczącej tworzenia studiów, uprzejmie wyjaśniam, że minister nie posiada kompetencji do wprowadzania konkretnych treści czy przedmiotów do programów studiów na kierunkach realizowanych przez uczelnie, jak również nie może nakazać szkołom wyższym tworzenia określonych kierunków studiów.

Uprzejmie informuję, że uczelnie kształcą zgodnie z zasadą autonomii programowej, która daje im prawo do swobodnego kształtowania swojej oferty dydaktycznej. Wszelkie działania i decyzje dotyczące inicjatywy tworzenia studiów na określonym kierunku, poziomie oraz profilu, pozostają w gestii uczelni i są autonomiczną decyzją jej władz. Kształtowanie programów studiów, obejmujące m.in. opracowywanie koncepcji kształcenia i uwzględnianie w treściach kształcenia najbardziej aktualnego stanu wiedzy w danej dziedzinie, należy do kompetencji uczelni.

Z wyrazami szacunku

Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki

/ – podpisany cyfrowo /